اقسام حصر

الحمدلله رب العالمین و صلاه و السلام سید الانبیاء و المرسلین حبیب اله العالمین، اباالقاسم مصطفی محمد صلیاللهعلیه و علی آله الطیبین الطاهرین المعصومین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین. اَللّهُمَّ کُنْ لِوَلِیِّکَ الْحُجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَعَلی آبائِهِ فی هذِهِ السّاعَةِ وَفی کُلِّ سـاعَةٍ وَلیًّا وَحافِظًا وَقائِدًا وَناصِرًا وَدَلیلًا وَعَیْنًا حَتّی تُسْکِنَهُ أَرْضَکَ طَوْعًا وَتُمَتِّعَهُ فیها طَویلًا؛ أللّهُمَّ مُنَّ عَلَیانا بِظُهُورِ وَلِیِّکَ وَعَجِّلْ لَهُ بِالْفَرَجِ وَالْعافِیَةِ وَالنَّصرِ.

کلام مطوّل در تفاوت بین حصر اضافی و ادعائی

دیشب مطلبی را راجع به حصر حقیقی ادعائی عرض کردم. عبارت آن را مراجعه کردم و یادداشت کردم. من به مطول مراجعه کردم. نشد که به مختصر مراجعه کنم. من مطول به خطّ عبدالرحیم را دارم، صفحه 163. در متن آمده:

> قصر الصفة علی الموصوف من الحقیقی (کثیر نحو ما فی الدار الا زید) علی معنی ان الکون فی الدار مقصور علی زید و یجب ان یعلم ان الاقسام الثلاثة من قصر الافراد و القلب و التعیین لا تجری فی الحقیقی لما سنشیر الیه (و قد یقصد به) ای بالثانی (المبالغة لعدم الاعتداد بغیر المذکور) کما یقصد بقولنا ما فی الدار الا زید ان جمیع من فی الدار ممن عدا زیدا فی حکم المعدوم و یکون هذا قصرا حقیقیا ادعائیا لا قصرا غیر حقیقی لفوات المقصود فالقصر الحقیقی نوعان احدهما الحقیقی تحقیقا و الثانی الحقیقی مبالغة و یمکن ان یعتبر هذا فی قصر الموصوف علی الصفة ایضا بناء علی عدم الاعتداد بباقی الصفات و الفرق بین القصر الغیر الحقیقی و القصر الحقیقی مبالغة و ادعاء دقیق فلیتأمل[1]

«و قد یقصد به المبالغة لعدم الاعتداد بغیر المذکور»؛ وقتی حصر شد گاهی است که مذکور و کسی که صفت در آن موصوف قصر شده، به غیرش اعتنائی نیست. بعد تفتازانی در شرح مثال میزند:**«کما یقصد بقولنا ما فی الدار الا زید»**؛ کسی در خانه نیست، مگر زید. **«ان جمیع من فی الدار ممن عدا زیدا فی حکم المعدوم»**؛ در خانه هستند اما گویا نیستند؛ عدم الاعتداد به موجود. **«و یکون هذا قصرا حقیقیا ادعائیا لا قصرا غیر حقیقی لفوات المقصود»؛** نکته ی خیلی ظریفی در اینجا هست. من فقط میخواهم به بحث دیشب اشاره کنم. ان شاالله خودتان مراجعه میکنید.

در ادامه میگوید: **«فالقصر الحقیقی نوعان احدهما الحقیقی تحقیقا و الثانی الحقیقی مبالغة»؛** ادعا به‌معنای مبالغه است. نه اینکه ادعا به‌معنای پوچ باشد. ادعا یعنی با

پشتوانه ی ک لطافت ادبی، با پشتوانه ی ک م الحظه و حیثیت حکیمانه. تا آن جا که می‌گوید: **«و الفرق بین القصر الغیر الحقیقی و القصر الحقیقی مبالغة و ادعاء دقیق فلیتأمل».** مقصود من کلمه **«دقیق»** است. حصر اضافی، یکی از زیباترین حصرها در ادبیات کل ّبشر است. نه فقط در زبان عربی. کنار آن، حصر حقیقی مبالغی و ادعائی است که با حصر غیر حقیقی و اضافی فرق می‌کند. تفتازانی در شرح می‌گوید که فرق بین این دو دقیق است.

کلام میرسیدشریف

میرسید شریف توضیح خوبی دارد که اگر خواستید مراجعه کنید[2]. می‌گوید در قصر اضافی حتما ً شرط است که قلب و افراد مطرح باشد، همچنین حتما ً باید بعض اوصاف مسلوب باشد و بقیه اش باشد. اما در حصر حقیقی ادعائی، لطافت امر و حقیقی بودنش به این است که حصر تمام اوصاف را بگیرد و از محصور فیه خارج شوند و حکم را نداشته باشند. این دو نکته خوب را تذکّر می‌دهد و شرطش هم قصر قلب و افراد نیست.

---

[1] المطول و بهامشه حاشیة السید شریف، ج ۱، ص ۲۰۶

[2] قال: والفرق بين القصر الغير الحقيقي والقصر الحقيقي مبالغة وادعاء دقيق فليتأمل

أقول: وذلك لأن قصر الموصوف على الصفة مثلا، إذا كان حقيقيا ادعائيا اعتبر في مفهومه سلب سائر الصفات عنه، ولا يشترط فيه اعتقاد المخاطب على أحد الأنحاء المعتبرة في الإفراد والقلب والتعيين وذلك السلب يقتضي عدم الاعتداد بسائر الصفات، وإذا كان غير حقيقي، اعتبر فيه سلب بعض ما عدا تلك الصفة عنه، ويشترط فيه اعتقاد المخاطب على أحد تلك الأنحاء، وليس فيه عدم الاعتداد بسائر الصفات ويشتركان معا في جواز اتصاف الموصوف بصفات مغايرة للصفة، التي قصر الموصوف عليها؛ ولهذا الاشتراك دق الفرق بينهما. (الحاشیة علی المطول، ص ۲۳۸)

> *** دانلود کامل فایل صوتی جلسه چهارم**

بازبینی #3
ایجاد شده 17 ژوئیه 2024 12:47:35 توسط ... .
به روزرسانی شده 17 ژوئیه 2024 14:49:45 توسط ... .